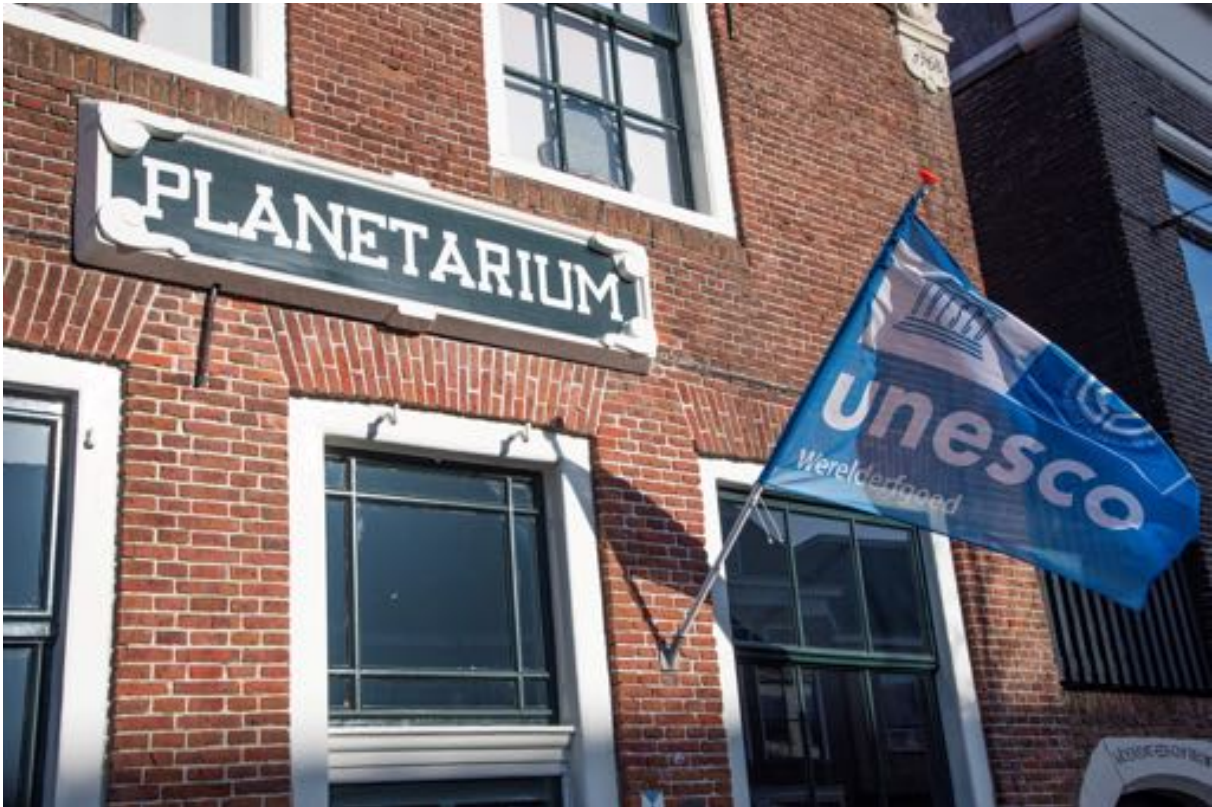

Jaarverslag 2023

Eise Eisinga Planetarium opgenomen op de UNESCO Werelderfgoedlijst

1. Inleiding

Het jaar 2023 stond geheel in het teken van de Werelderfgoednominatie.

Exact 20 jaar nadat de eerste stap was, gezet viel tijdens het congres van het UNESCO Werelderfgoedcomité in Riyad, Saudi-Arabië, het besluit om het Eise Eisinga Planetarium bij te schrijven op de Werelderfgoedlijst.

De feestvreugde was groot, zowel in Riyad als in Franeker. Tijdens de opening van het AD, de Franeker feestweek, werd er door zo'n duizend inwoners van Franeker geproost op dit geweldige succes. Er was veel landelijke media-aandacht, in kranten, radio, tv-journaals en praatprogramma's.

Bestuur en directie spreken graag hun grote dank uit aan allen die zich de afgelopen jaren hebben ingezet om dit fantastische resultaat te bereiken, en natuurlijk ook aan onze medewerkers die de toenemende aantallen bezoekers op enthousiaste wijze ontvangen en de uitleg verzorgen in de Planetariumkamer.

Franeker, mei 2024

Stichting Koninklijk Eise Eisinga Planetarium

mr. Th. Koelma, voorzitter

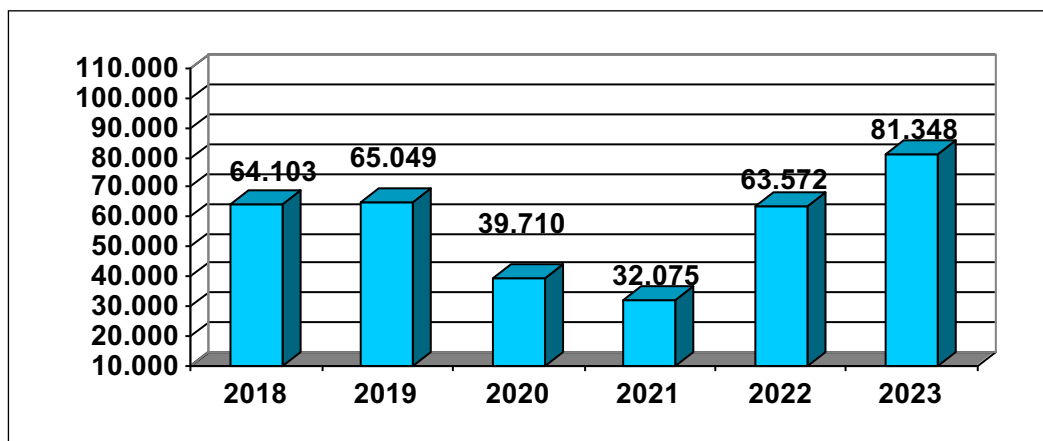
drs. J.A. de Boer, secretaris

A.C.M. Warmenhoven, directeur

2. Belangstelling in 2023

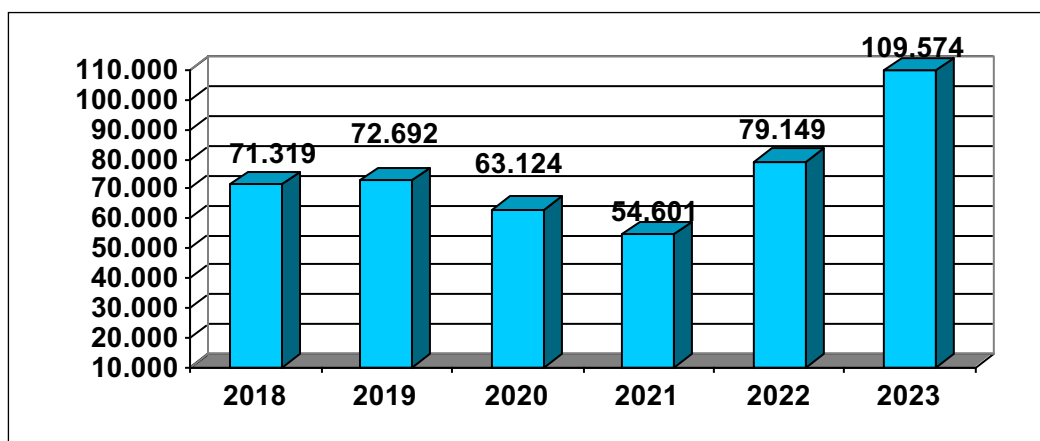
Bezoekersaantallen

Mede dankzij de verkregen Werelderfgoedstatus zijn de bezoekerscijfers fors gestegen.

Verkoop artikelen

De omzet in de winkel is niet eerder zo hoog geweest. Ook de omzet per bezoeker is hoger dan tijdens eerdere topjaren.

3. Werelderfgoed

De aanloop naar het definitieve besluit bestond voornamelijk uit afwachten. Na het bezoek van de 'technische evaluatie missie' in september 2022 en de daarop volgende vragenrondes met Unesco Parijs, vond achter de schermen de beoordeling van ons dossier plaats.

In het voorjaar bezochten de Permanente Vertegenwoordiger van UNESCO in Parijs Monique van Daalen en haar plaatsvervanger Carlien Schrijvershof het Planetarium.

Op 19 juli 2023 werd het langverwachte advies van ICOMOS openbaar. ICOMOS is het internationale adviesorgaan voor UNESCO Werelderfgoed. Zij concludeert in haar rapport dat het Planetarium van 'uitzonderlijke universele waarde' is – een cruciale voorwaarde voor het verkrijgen van de Werelderfgoedstatus:

'Het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium is een uitstekend voorbeeld van een technologisch ensemble, dat een bewegend schaalmodel van het zonnestelsel toont zoals dat bekend was aan het eind van de 18e eeuw. Het illustreert duidelijk een bijzonder moment in de geschiedenis van de wetenschap en in het begrijpen van het heliocentrische model van het zonnestelsel.'

Het definitieve besluit werd genomen tijdens de vergadering van het Werelderfgoedcomité, die tussen 10 en 25 september in Riyad, Saoedi-Arabië werd gehouden.

Naast vertegenwoordigers van de Nederlandse overheid, het ministerie van OCW, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en UNESCO Nederland werd het Planetarium vertegenwoordigd door burgemeester Marga Waanders, projectleider Hildebrand de Boer, bestuurslid Jenny Schoute en Adrie Warmenhoven. In de wandelgangen bleek dat het Planetarium een grote gunfactor heeft. Op 19 september nam het Werelderfgoedcomité het besluit het Planetarium in te schrijven!

In Riyad sprak Marga Waanders een prachtig dankwoord uit, terwijl in het Planetarium het feest losbrak. Samen met medewerkers, bestuursleden, vertegenwoordigers van Werelderfgoed.nl en de pers. De UNESCO-vlag ging uit en de eerste bloemen en taarten werden afgeleverd. De rest van de dag werd de regionale en landelijke pers te woord gestaan, met onder andere optredens bij het RTL-nieuws, het NOS-Journaal en Khalid & Sophie. Op woensdag 20 september werd bij de opening van het AD een toast uitgebracht door meer dan 1000 inwoners van Franeker.

Het Eisinga Planetarium is het dertiende Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden. Vier daarvan liggen – geheel of gedeeltelijk – in de provincie Fryslân.

Werelderfgoed wordt als uniek en onvervangbaar beschouwd. Een plek op de Werelderfgoedlijst brengt dan ook de verplichting met zich mee om het erfgoed te behouden voor volgende generaties. Naast de internationale bescherming die een erfgoed krijgt door plaatsing op de UNESCO Werelderfgoedlijst, bevordert deze status ook het begrip tussen culturen.

Staatsecretaris Cultuur brengt bezoek aan het nieuwe UNESCO Werelderfgoed

Om haar felicitaties over te brengen bracht voormalig staatssecretaris Gunay Uslu van Cultuur en Media op 16 oktober een bezoek aan het Eise Eisinga Planetarium.

Zij werd ontvangen door burgemeester Marga Waanders, wethouder Jan Dijkstra en vertegenwoordigers van het Eisinga Planetarium. Ook Kathleen Ferrier, de voorzitter van de Nederlandse Unesco Commissie, nam aan het bezoek deel.

De staatsecretaris toonde zich onder de indruk van het model van het zonnestelsel, dat Eise Eisinga tussen 1774 – 1781 in zijn woonkamer heeft gebouwd.

Staatssecretaris Uslu: 'Wat een feest om bij het jongste Nederlandse UNESCO-Werelderfgoed te zijn. In het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium leeft niet alleen de geschiedenis: je ziet letterlijk waar we in de toekomst zullen zijn. Dankzij duizenden radertjes, spijkers, touwen en gewichten. Het is het resultaat van vertrouwen in de wetenschap en puur vakmanschap. Ik wil de medewerkers en alle betrokkenen nogmaals feliciteren met het bereiken van deze bijzondere status.'

4. Herinrichting exposities

Na de diverse uitbreidingen was het tijd om de bestaande expositieruimtes van een nieuwe inrichting te voorzien. Na de eerdere thematische inrichting werd er nu voor gekozen om de tentoonstellingen te verbinden aan het verhaal over Eise Eisinga en zijn tijd. Ook is er een duidelijke route aangebracht, die de bezoeker langs de diverse zalen leidt.

Nadat Eise, via zijn portret, de bezoeker heeft welkom geheten kom je meer te weten over ons zonnestelsel, instrumenten en nog veel meer.

In de zaal 'De 18^e eeuw van Eise Eisinga' zie je tijdgenoten als Wytze Foppes, Arjen Roelofs en de telescoopbouwer van der Bildt. Hun handschriften, instrumenten en waarnemingen geven een duidelijk beeld van de sterrenkundige kennis in die tijd.

Na de salon van de familie Van Balen (zij runden vanaf 1881 in het huis naast het Planetarium een koffiebranderij) stapt de bezoeker de wolkammerij van Eisinga binnen waar je ziet wat het beroep van Eisinga inhield.

Een fraaie verzameling van kleine en grotere planetaria, modellen die de bewegingen van de hemellichamen in beeld brengen, geeft inzicht in de werking van deze instrumenten. Hiermee wordt tevens duidelijk hoe groot en uitgebreid het Planetarium van Eisinga is. Ook maken we nader kennis met Eise Eisinga. Niet alleen als bouwer van het Planetarium, maar ook als patriot en politicus. En met Jan Hendrick van Swinden, hij was hoogleraar aan de Universiteit van Franeker en was groot fan van Eisinga. In 1780 schreef hij een boek over Eise en zijn planetarium. Hierdoor werd Eisinga overal bekend en besteedden zelfs tijdschriften in de Verenigde Staten van Amerika aandacht aan de planetariumbouwer.

Na de uitleg in de Planetariumkamer kan het raderwerk bekeken worden. Daar kan de bezoeker ook op een interactieve manier de werking van het raderwerk bekijken en zien hoe een zonnewijzer werkt. Er is ook een fraaie verzameling van zonnewijzers opgesteld.

Met deze nieuwe inrichting maakt de bezoeker niet alleen kennis met Eise Eisinga en zijn tijd, maar ook met mooie verhalen over ons zonnestelsel.

Tijdelijke expositie

Er is tevens een nieuwe tijdelijke expositie ingericht. De bezoekers kunnen kennismaken met een spectaculair astronomisch kabinet uit 1771 van Jean Paulus en prof. Ghiesbregt. Dit Belgische instrument is na lange omzwervingen in bezit gekomen van Bert Degenaar, onder andere bekend van het populaire televisieprogramma 'Van Onschatbare Waarde'. In zijn opdracht is het instrumentarium geheel gerestaureerd en weer werkend gemaakt door uurwerkmaker Pieter de Ruiter.

Het drie meter brede en ruim 2,5 meter hoge kabinet is voorzien van diverse globes, planetaria (met een niet eerder vertoond 5^e-eeuwse wereldbeeld van de laat-Romeinse schrijver Martianus Capella) en het 16^e-eeuwse heliocentrische wereldbeeld van Copernicus. Een aantal wijzerplaten geven informatie over diverse tijdsaanduidingen, kalenders, de stand van de planeten, de schijngestalten van de maan, de omloop van de vier grote manen van Jupiter en nog veel meer.

De herinrichting is mede mogelijk gemaakt door de Provincie Fryslân en de Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting.

5. Bijzondere activiteiten

Educatie

Aantal leerlingen

Dit jaar zijn er ruim 2000 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs in het Planetarium geweest. Bijna 1200 basisonderwijs en ruim 800 leerlingen uit het voortgezet onderwijs. In 2022 kwamen er nog 2000 basisschoolleerlingen langs. De teruggang is te verklaren doordat het Eise Eisinga Planetarium dit jaar niet meer is opgenomen in de activiteiten van cultuuraanbieder GroenDoen. Er is wel een forse toename in het aantal leerlingen uit het voortgezet onderwijs (van bijna 600 naar ruim 800), een verklaring hiervoor zou de vernieuwde onderwijspagina's en programma's op de website kunnen zijn. Er is meer aanbod en het aanbod is beter gepresenteerd en daardoor is het voor docenten duidelijker wat ze kunnen boeken.

Evenementen

Dit jaar was het Planetarium onderdeel van Expeditie Junior, een samenwerkingsverband tussen het Kaatsmuseum, museum Martena, de Fryske Akademie en lokale ondernemers tijdens het Weekend van de Wetenschap. Het thema was 'Spelen met wetenschap' en in dat kader was er in Theater de Koornbeurs een heuse Escaperoom klaargezet waar kinderen Eise moesten helpen om een geheime boodschap te ontcijferen. De dag was goed bezocht, er zijn ruim 600 kinderen naar het evenement in Franeker gekomen. Het idee is om dit volgend jaar nog grootster op te zetten om zo nog meer kinderen in de regio kennis te laten maken en te enthousiasmeren voor wetenschap. Verder was er

tijdens 'Help Pake en Beppe de vakantie door' een speurtocht waar kinderen een prijs mee konden winnen en konden kinderen tijdens Koningsdag kompasjes maken.

Educatieve materialen

Omdat het Planetarium een herinrichting heeft ondergaan moest al het bestaande educatieve materiaal aangepast of vernieuwd worden. Er is voor gekozen om voor het basisonderwijs alles te vernieuwen en voor het voortgezet onderwijs aanpassingen te maken in het bestaande programma 'Varen op de sterren'. Daarnaast zijn voor het voortgezet onderwijs twee nieuwe programma's afgerond: 'Speuren in het verleden' en 'Reis door het Planetarium', is er een nieuwe leskist ontwikkeld voor groep 5-8 en is een leskist die eerder beschikbaar was (de UNawe leskist) nieuw leven ingeblazen.

Speuren in het Verleden

'Speuren in het verleden' is gemaakt in samenwerking met Museum Martena. Hierbij bezoeken leerlingen beide musea op één dag. Een deel van de leerlingen bezoekt eerst het Planetarium. In groepjes maken ze daar aan de hand van een format een speurtocht inclusief antwoordmodel. Het andere deel van de leerlingen doet hetzelfde in Museum Martena. Dan wisselen de leerlingen en maken ze in het andere museum de speurtocht die hun medeleerlingen voor hun hebben gemaakt. Op school kunnen de speurtochten aan de hand van de gemaakte antwoordmodellen worden nagekeken en nabesproken. De eerste reacties van zowel docenten als leerlingen zijn erg positief.

Reis door het Planetarium

'Reis door het Planetarium' is speciaal ontwikkeld voor de bovenbouw van het HAVO/VWO, omdat we die groep een apart programma willen bieden dat aansluit bij het (hogere) denkniveau. Het programma bestaat uit drie 'reizen' (sets met opdrachten) waar leerlingen uit kunnen kiezen. Alle reizen hebben een andere focus. De een bekijkt het Planetarium vanuit een geschiedenisbril en sluit aan bij de geschiedenisdoelen, de ander gaat over natuur- en sterrenkunde en de laatste over techniek. Alle deze onderdelen zijn terug te vinden in het Planetarium. Leerlingen kiezen de reis waar ze het meest in geïnteresseerd zijn. Zo bekijken en onderzoeken ze het Planetarium op hun eigen niveau en vanuit hun eigen interessegebied.

Oan it Wurk mei Eise

Voor groep 5-8 is een nieuwe leskist ontwikkeld: *Oan it Wurk mei Eise*. Deze kan een school drie weken lenen. Met deze leskist gaan de leerlingen 'aan het werk met Eise'. Eise bouwde natuurlijk het fantastische Planetarium, maar daarnaast had hij ook een 'gewone' baan als wolkammer. Deze leskist bestaat uit twee delen die los van elkaar of samen in te zetten zijn. Het ene deel gaat in op Eise's baan als wolkammer. Leerlingen ontdekken wat een wolkammer is en doet en vilten daarna hun eigen planeet. Het andere deel gaat in op de wondere wereld van de raderwerken. Leerlingen ontdekken wat raderwerken zijn, wat je ermee kunt, waar je ze terugziet en maken daarna hun eigen raderwerk. Beide activiteiten zijn voorzien van een uitgebreide lesinstructie en een digibordles.

Nieuwe onderwijspagina's website

Om leerkrachten een beter en gebruiksvriendelijker beeld te geven van wat er beschikbaar is op het gebied van onderwijs, zijn alle onderwijspagina's op de website vernieuwd. Leerkrachten kunnen nu selecteren welke groep ze lesgeven en krijgen dan

alleen het aanbod van die groep te zien. Zo is het in een oogopslag duidelijk wat er geboekt kan worden en welke (extra) materialen er beschikbaar zijn.

Fries

Omdat op scholen in Friesland verplicht tijd besteed moet worden aan de Friese taal en cultuur, en hier strenger op gecontroleerd gaat worden, zijn we begonnen met het vertalen van onze educatieve materialen naar het Fries – in eerste instantie alleen het materiaal voor het basisonderwijs, omdat daar al vraag naar is. Op termijn kan eventueel ook het materiaal voor het voorgezet onderwijs in het Fries worden aangeboden.

Kidsproof

Dit jaar is het Eise Eisinga Planetarium voor het tweede jaar op rij Kidsproof. Of een museum Kidsproof is, bepalen de Museumkids t/m 12 jaar. Na een museumbezoek geven kinderen hun eerlijke mening. Wat vinden ze leuk of minder leuk aan een museum? Welke tip hebben ze voor de directeur? Op basis van een minimaal aantal benodigde inspecties én scores over de tevredenheid, stellen de kinderen samen de Kidsproof musea vast. Op basis van de waardevolle feedback die we vorig jaar van de kinderen hebben gekregen zijn er een aantal dingen aangepast om het Planetarium nóg aantrekkelijker te maken voor die doelgroep en het is fijn om dat terug te zien in de feedback van dit jaar en dat we onszelf opnieuw Kidsproof mogen noemen.

Andere activiteiten

Help Pake & Beppe de vakantie door

In de voorjaarsvakantie organiseerde de Museumfederatie Fryslan samen met de Friese musea voor de 21^e keer 'Help Pake en Beppe de vakantie door'. Er werden volop leuke en leerzame activiteiten georganiseerd voor jong en oud. Kinderen van 4 tot en met 12 jaar hadden gratis toegang, onder begeleiding van een pake of beppe (of andere volwassene). Ook in het Planetarium waren er leuke activiteiten voor de kinderen.

Tijdens de vier dagen van deze actieweek heeft het Planetarium 540 kinderen ontvangen.

Nacht van de Nacht

Elke jaar vindt in het laatste weekend van oktober de Nacht van de Nacht plaats.

Stichting Natuur & Milieu en de 12 provinciale Milieufederaties zijn deze campagne gestart, omdat het 's nachts bijna nergens meer echt donker is in Nederland. Mens en dier ondervinden hier hinder van. Op deze avond wordt aandacht gevraagd voor het belang en de schoonheid van donkere nachten. Het Planetarium heeft tijdens deze avondopening 46 bezoekers ontvangen.

□ *Salon Sessies*

Dit jaar werden voor het eerst de zogenaamde Salon Sessies georganiseerd, kleinschalige concerten in de sfeervolle salon van Van Balen. Op drie vrijdagavonden vonden voornamelijk akoestische optredens plaats van regionale artiesten als Daan Leever, Kaspar en Mark Schimmel.

De avonden werden goed bezocht en zullen ook voor het komende jaar in het programma worden opgenomen.

□ *Govert Schilling leest voor*

In de kerstvakantie las sterrenkundauteur Govert Schilling voor uit zijn nieuwe kinderboek 'Saar en Bram op zoek naar de Ster'. In dit sfeervolle voorleesverhaal proberen twee schaapjes het raadsel rondom de Ster van Bethlehem uit te zoeken. Tientallen kinderen hebben de voorleessessies bijgewoond.

6. Diversen

□ *Planetarium Doeboek*

Om kinderen en leuke en educatieve herinnering aan het Planetarium aan te bieden is er een fraaie uitgave verschenen, het Planetarium-Doeboek boordevol puzzels, weetjes en meer over de bouwer van het oudste nog werkende planetarium ter wereld!

De meeste mensen kennen Eise Eisinga als Planetariumbouwer, maar ook de rest van zijn leven is ontzettend interessant. In het doeboek krijgen kinderen op een interactieve manier nog meer informatie over het leven van Eise. Ze ontdekken bijvoorbeeld waarom hij een jaar in de gevangenis heeft gezeten en zelfs een tijd verbannen is uit Friesland. En welk bijzondere (en vieze!) ingrediënt Eise gebruikte om zijn wol blauw te verven. Er is een planeten-sudoku, kruiswoordpuzzel over Eise, een strip en nog veel meer. Het eerste exemplaar is uitgereikt aan Dian Rienstra, de kinderburgermeester van Waadhoeke.

De tekeningen zijn gemaakt door illustrator Mark Hektor. De fraaie uitgave is mogelijk gemaakt dankzij steun van de Vrienden van het Planetarium.

□ *Aanwinst*

Het Planetarium heeft op een buitenlandse veiling twee bijzondere zilveren lepels kunnen verwerven. Het gaat hierbij om zogenaamde electeurslepels.

In de tijd van Eisinga was het gebruikelijk dat nieuwe leden van het Franeker stadsbestuur – de vroedschap – zulke lepels aanboden aan de kiesmannen die hen gekozen hadden. Eise Eisinga werd in januari 1777 door een kiescollege van zeven mannen tot vroedsman verkozen, als opvolger van de overleden Sicco Weers. Volgens gebruik en als dank heeft Eise het kiescollege een maaltijd aangeboden en lepels geschonken. De lepel die nu is aangekocht was van de derde kiesman: A. Lentz. Achter op de lepel staat gegraveerd:

In plaats van S. Weers is tot vroedsman verkozen E.J. Eisinga den 7 janu 1777

*6. Elect
A. Lentz*

Dat de lepel veel is gebruikt, blijkt uit de slijtage aan de rand. Daarbij is duidelijk dat de lepel door een rechtshandig persoon is gehanteerd.

De tweede lepel is aan dezelfde kiesman A. Lentz overhandigd bij de verkiezing van B. Adama tot burgemeester op 14 mei 1791.

Naast de handschriften en enkele astronomische instrumenten van Eisinga, had het Planetarium nog geen stukken in de collectie die zijn politieke loopbaan konden illustreren. Met de aanschaf van deze lepels wordt dat belangrijke aspect van zijn leven nu in beeld gebracht.

De lepels konden worden aangeschaft dankzij de steun van de Vrienden van het Planetarium.

7. Samenwerking

□ *Combikaarten musea Franeker*

Om het bezoek aan Franeker extra aantrekkelijk te maken bieden drie culturele instellingen in de stad een combikaartje aan.

Het afgelopen jaar hebben 3019 bezoekers een combikaartje met Museum Martena gekocht, terwijl 107 bezoekers een ticket met het Kaatsmuseum aanschafte.

□ *Nieuwe conservator*

Na de mooie carrière stap die Marjan Brouwer kon zetten hebben het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium en Museum Martena een nieuwe gezamenlijke conservator geworven, Josse Pietersma uit Franeker. Josse is historicus, schrijver en verteller. Hij heeft ervaring met het maken van tentoonstellingen en documentaires.

Museum Martena en het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium verwachten met Josse Pietersma een bevlogen conservator binnen de organisaties te krijgen. Met zijn ervaring en kennis over deze regio kan hij het 'Verhaal van Franeker' goed onder de aandacht brengen. De aanstelling van een gezamenlijke conservator benadrukt ook de nauwe samenwerking die de twee musea in 2021 zijn aangegaan.

8. Publiciteit

Het Planetarium haalt jaarlijks veel publiciteit, zowel regionaal, landelijk als internationaal. In 2023 betrof het onder meer:

- Februari: opmerking in Slimste Mens 'Planetarium mag je niet missen'
- Februari: twee pagina's strip over Eisinga in Quest Junior
- 15 Februari: NCRV NPO-2: Binnenste Buiten
- Juli: groot artikel Leeuwarder Courant en Fries Dagblad over de herinrichting
- Juli: National Geographic, groot artikel over nominatieproces UNESCO
- Augustus: Associated Press, Interview
- 15 september: NPO-1 WNL interview
- 18 september: NPO-2 22.00 NOS-journaal , aankondiging beslissing congres UNESCO
- 19 september: onder andere het Jeugdjournaal; NOS-journaal 18,00, 20.00, 22.00;RTL-4 journaal, Khalid & Sophie met Adrie Warmenhoven en minister Dijkgraaf; radio-1 nieuws, radio-1 Nieuws & Co; Omrop Fryslân
- 20 september: NPO-1 Lubach openings-item
- Volkskrant, Telegraaf, Trouw, NRC. Limburger, NH-dagblad: grote artikelen met foto's
- Hele week elke dag Leeuwarder Courant met stukken, columns en bloemlegging bij graf Eisinga
- 21 september: landelijk nieuwsbegrip voor alle basisscholen
- September: Interview Hongaarse radiozender
- 23 september: NPO-2 Nieuwsuur over drukte
- 24 september: RTL-4 nieuws terugblik afgelopen week
- 3 oktober: Artikel in het Parool; dubbele pagina in Trouw, column Amito Haarhuis in Telegraaf
- December: artikel in het AD over het Planetarium als Werelderfgoed in een terugblik op 2023.
- 12 december: NPO radio-1 interview

9. Donateurs

De donateursdag viel dit jaar samen met de viering van de verkregen Werelderfgoedstatus op 13 december. Onder de honderden gasten bevonden zich onder meer vertegenwoordigers van de Rijksoverheid, de provincie Fryslan, de gemeente Waadhoeke, UNESCO en Nederlandse Werelderfgoedsites.

Als opening werd de film 'Van Droom naar Werkelijkheid' vertoond, een terugblik op de Werelderfgoedprocedure.

Met presentaties van Monique van Daalen (ambassadeur UNESCO in Parijs), Marjorie Verhoek (Rijksdienst Cultureel Erfgoed), Arno Brok (Commissaris van de Koning van Fryslan) en Marga Waanders (burgemeester Waadhoeke) werd het belang van UNESCO en de bijdrage die het Planetarium daaraan kan leveren belicht. Daarnaast werd het publiek verrast door een prachtig muzikaal intermezzo van muziekvereniging Advendo, met een uitvoering van 'The Planetarium', een muziekstuk dat speciaal geschreven was voor de viering van hun eeuwfeest.

10. De situatie van de gebouwen

□ *Schilderwerk*

Waar nodig is klein onderhoud verricht aan het pand. Het gaat dan vooral om schilderwerkzaamheden.

□ *Planetarium*

Het raderwerk van het Planetarium heeft zijn jaarlijkse onderhoudsbeurt gehad, waarbij het hele raderwerk is schoongemaakt en in de was is gezet.

Daarnaast zijn de contactpunten van de draaiende delen gecontroleerd en waar nodig gesmeerd. Dit laatste wordt gedaan door uurwerkmaker Jacob ten Hoeve, samen met de directeur/conservator.

11. De personele situatie

Medewerkers in 2023

Dhr. F. Belt

Dhr. M. Bezemer

Mw. A. Bonnema (museumeducator)

Mw. M. Brouwer (conservator) in mei opgevolgd door Josse Pietersma

Mw. H. Hazenberg (conservator)

Mw. F. de Jong

Mw. M. Meijer

Mw. M. Noordermeer

Mw. R. Polet

Mw. M. Prins

Dhr. R. Riemersma

Mw. H. Stofbergen

Mw. S. Wolters

Mw. L. Zwaag (projectleider herinrichting)

Dhr. A. Warmenhoven (directeur/conservator)

Adrie Warmenhoven vervult een aantal, onbezoldigde, bestuursfuncties:

- Secretaris bestuur Museumfederatie Fryslân
- Bestuurslid Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting
- Bestuurslid Stichting Erfgoed & Publiek
- Secretaris Theatergroep Unieke Zaken

Samenstelling stichtingsbestuur in 2023

Dhr. mr. Th. Koelma (voorzitter)

Dhr. drs. J.A. de Boer (secretaris)

Dhr. mr. H.J. Kuipers (penningmeester)

Mw. J.M.J. Schoute-Dirkx

Dhr. E.W. Echternach

13. Organisatie

Sinds 2001 is het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium als stichting ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 01094582.

De doelstelling van het Planetarium, zoals vastgelegd in de statuten, is:

- De exploitatie van het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium, gevestigd te Franeker.
- Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.